Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	16 december 2025
Portefeuille(s)	Water (excl. Varen), Grond en Ontwikkeling, Duurzaamheid, Energietransitie en Circulaire Economie
Portefeuillehouder(s):	Melanie van der Horst, Steven van Weyenberg, Zita Pels
Behandeld door	Bestuurlijke.zaken.amsterdam@waternet.nl
Onderwerp	Stopzetten pilot nieuwe sanitatie Buiksloterham

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief informeert het college u over het stopzetten van de pilot nieuwe sanitatie in Buiksloterham. Het doel van deze pilot was het leren over het hergebruik van grondstoffen door de inzet van een vacuümriool en een grondstoffenstation. Ondanks de gezamenlijke inzet van bewoners, gemeente Amsterdam en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) is het niet gelukt om aan de belangrijkste randvoorwaarde te voldoen: opschalen van de pilot door het aansluiten van minimaal 200 woningen op het grondstoffenstation.

Het besluit om te stoppen is teleurstellend, vooral voor de bewoners van Schoonschip die zich actief hebben ingezet voor circulaire innovatie. Tegelijkertijd heeft deze pilot waardevolle inzichten opgeleverd over onder meer samenwerking, techniek en draagvlak. Die lessen nemen we mee. De gemeente Amsterdam en waterschap AGV dragen gezamenlijk zorg voor een zorgvuldige afronding.

De gemeente Amsterdam en waterschap AGV blijven ook in de toekomst met elkaar samenwerken om circulaire gebiedsontwikkeling waar te maken. De ervaringen uit deze pilot vormen een stevige basis voor toekomstige initiatieven.

Besluit om te stoppen

Dit besluit is genomen na bestuurlijk overleg tussen waterschap AGV en de gemeente en in nauw overleg met betrokken bewoners in de Buiksloterham. Het voortzetten van de pilot in Buiksloterham is uiteraard overwogen, maar dit betekent, naast een aanzienlijke vertraging in de woningbouw, ook een aanvullende investering in het grondstoffenstation, waarbij geen zekerheid is over het minimale aantal woningen dat benodigd is om het grondstoffenstation te kunnen gebruiken. Het stoppen van de pilot is een teleurstelling voor alle deelnemers, of het nu gaat om de huidige gebruikers, de gemeente Amsterdam of AGV. Daarnaast kunnen er ook veel lessen getrokken worden uit de pilot. Een goede gezamenlijke afhechting van de pilot vergt zorgvuldige afstemming en een gemeenschappelijke evaluatie.

Toelichting op de pilot

In 2015 hebben waterschap AGV en de gemeente Amsterdam beleid ontwikkeld gericht op nieuwe sanitatie. Het gaat bij nieuwe sanitatie om het vinden van andere manieren om de reststromen die nu via het riool afgevoerd worden opnieuw te gebruiken.

Het bestuurlijk kader voor het concept nieuwe sanitatie wordt gevormd door het Waterbeheerplan en het Gemeentelijk Rioleringsplan 2016 – 2021 en de toezegging van het college n.a.v. de motie Ernsting (motie 977.16). In 2016 en 2017 werd dit concreter door het aanwijzen van Buiksloterham voor het uitvoeren van een pilot op dit gebied.

De pilot dient een drietal doelen:
1) Nutriënten terugwinnen, waarvan fosfaat de belangrijkste is.
2) Waterbesparing, toepassing van vacuümtoiletten die minder water gebruiken dan het traditionele systeem.
3) Kennis ontwikkelen over de techniek van nieuwe sanitatie en de processen die daarbij horen.

Onder de titel *manifest Circulair Buiksloterham* is een samenwerking aangegaan tussen o.a. Amsterdam, AGV, woningbouwcorperaties en bewoners in Buiksloterham om gezamenlijk ambities rond circulariteit en nieuwe sanitatie vorm te geven. Vervolgens is er door AGV geïnvesteerd in een grondstoffenstation, een drijvend grondstoffenstation waarmee lokaal nutriënten teruggewonnen kunnen worden uit een vacuümsysteem, en heeft Amsterdam een vacuümsysteem aangelegd met daarop aangesloten de 46 woningen van Schoonschip en ook het woonkavel Republica. Om het grondstoffenstation te kunnen laten draaien dienen er minimaal 200 woningen op te zijn aangesloten. Het aantal woningen was in eerste instantie geen probleem, omdat woningcorporatie De Alliantie haar nog te bouwen woningen erop aan zou sluiten. In een laat stadium trok De Alliantie zich uit de samenwerking terug. Omdat woningcorporatie De Alliantie het project Cityplot begin 2021 niet meer op het vacuümsysteem wilde aansluiten, was er niet meer het minimaal aantal benodigde woningen om het grondstoffenstation te laten werken. Partijen hebben gekeken naar andere woonprojecten in Buiksloterham zoals kavel 18, die mogelijk op het grondstoffenstation aangesloten kunnen worden. Helaas is die zoektocht niet succesvol gebleken.

Zonder realistische alternatieven om voldoende huisaansluitingen te vinden en het grondstoffenstation inzetbaar te maken is voortzetting van de pilot een kostbare vorm van uitstel. Het voortzetten van de pilot vraagt naast een aanzienlijke vertraging in de woningbouw ook een aanvullende investering in het grondstoffenstation.

Communicatie met bewoners

Sinds de start van deze pilot in 2017 zijn de betrokken 46 huishoudens verenigd in Stichting Schoon Schip, regelmatig meegenomen in de ontwikkeling en voortgang van deze pilot. Hierdoor is er een goede wederzijdse verstandhouding opgebouwd. Tijdens de bewonersavond bij Schoonschip op 9 september 2025 is voorgesteld om zowel het vacuümriool als het reguliere riool in stand te houden. Dit voorstel is goed ontvangen. Het maakt het mogelijk dat bewoners zelf de regie hebben bij hun beslissing om al dan niet blijvend gebruik te maken van een vacuümriool. Wel hebben de bewoners aangeven dat ze het stopzetten van de pilot betreuren.

Financiële afhechting van de pilot

Amsterdam moet rekening houden met een versnelde afschrijving op de investering in de pilot van €1.000.000 in het vacuümsysteem. AGV zal ook versneld moeten afschrijven op haar investering van € 1.500.000 in het grondstoffenstation. Naast de afschrijving op de reeds gemaakte investeringen zal de gemeente Amsterdam naar schatting € 350.000 aan

reparatiekosten uitgeven om het vacuümsysteem te herstellen dan wel te verbeteren. Momenteel werkt het nog ondermaats en is de beheersituatie complex.

Brede evaluatie van de pilot

Pilots spelen belangrijke rol in het teweegbrengen van de innovatie die nodig is in de duurzaamheidstransitie. Ook als pilots anders lopen dan gepland dienen ze de duurzaamheidstransitie, als er maar van geleerd wordt. Om de pilot op een goede manier af te ronden met aandacht voor de succesfactoren en de leerpunten wordt parallel aan het bestuurlijke besluitvormingstraject gewerkt aan een brede evaluatie van de pilot waarbij ook de bewoners van Schoonschip en Republica betrokken worden. Het eindrapport van deze evaluatie zal aan u ter kennisname aanboden worden.

Voortzetting gedeelde ambities

De doelen van de pilot op het gebied van nieuwe sanitatie worden nog steeds onderschreven. De thema's circulaire economie en nieuwe sanitatie worden benoemd in de bestuurlijke samenwerkingsagenda van AGV en Amsterdam.

Het voorstel is dat AGV samen met Amsterdam verder de gezamenlijke ambitie verkent, op basis van de nog op te stellen evaluatie van de pilot nieuwe sanitatie in Buiksloterham. De uitkomsten van deze verkenning worden bestuurlijk voorgelegd, inclusief de benodigde gezamenlijke stappen om bij te dragen aan een toekomstbestendig en veerkrachtig waterzuiveringssysteem.

Tot slot

Voor zowel Amsterdam als AGV betekent het stopzetten van deze pilot dat er sprake is van gedeelde pijn. Tegelijkertijd blijft het een waardevol gezamenlijk initiatief op het gebied van hergebruik van reststoffen, met belangrijke lessen voor de toekomst. De opgedane kennis behoudt blijvende waarde voor zowel AGV als Amsterdam. De geleerde lessen worden vastgelegd in een evaluatie en meegenomen in het toekomstige beleid.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Melanie van der Horst
Wethouder water

Steven van Weyenberg
Wethouder grond en ontwikkeling

Zita Pels
Wethouder duurzaamheid, energietransitie en circulaire economie